

25.88x35.97	31	10 עמוד	המוסף לשבת	11/09/2009	19458953-4
המרכז הבינתחומי הרצליה מרכז בינתחומי הרצליה מכלל - 84260					

משמר הגבול

ביד חזקה, בזרוע רפויה

הפרופסורים רות גביזון, אמנון רובינשטיין ושלמה אבינרי משלבים כוחות ומכריזים: ישראל חייבת להקשות על כניסת זרים למדינה, אבל ללטף את מי שכבר נכנס כחוק | אריאלה רינגל הופמן

אבינרי (מימין), גביזון ורובינשטיין. "מדינה שמפקירה את חזית ההגירה מסכנת את אזרחיה"

19459096-3	11/09/2009	ידיעות אחרונות - המוסף לשבת	עמוד 10	32	26.67x35.72
המרכז הבינתחומי הרצליה מרכז בינתחומי הרצליה מכלל - 84260					

לא בכל יום ולא בשביל כל עניין יסכימו שלושה פרופסורים בעלי שם לשלב ידיים | אבל שלמה אבינרי, אמנון רובינשטיין ורות גביזון רואים בהגירת הזרים איום ממשי על אופיה וביטחונה של ישראל, וקובעים שהמדינה חייבת להסדיר בדחיפות את הטיפול בהם | במסמך שחיברו, ותוכנו מתפרסם כאן לראשונה, הם מתריעים על ההזנחה בנושא ומציעים את הנוסחה "קשה בחוץ, רך בפנים": לאטום את הגבולות, אבל לתת את מלוא הזכויות למי שנכנס באופן חוקי

אריאלה רינגל הופמן | צילום: עמית מגל

קולטות המובילות בארץ למשפטים ומדעי החברה, שלושה מהם חתני פרס ישראל. הם עברו חצי שנה, קיימו שורה ארוכה של פגישות, עייברו את הנתונים וגיבשו דו"ח ביניים, בהתאם למנדט שקיבלו. בפברואר 2006 הוא הוגש לשרת המשפטים. "זכור את העניין", אומר פרופ' רובינשטיין, "או שהוא נגרס או שהוא מעלה אבק באחת המגירות".

איש לא חזר אל חברי הוועדה. רבר לא נאמר מטוב ועד רע. קבוצה של פרופסורים נכבדים החזיקו למשימה ונשלחו אחר כבוד לביתם. "התעלמות מוחלטת", בניסוח של רובינשטיין.

את הניסיון השני לגבש מדיניות הגירה יזם ראש הממשלה אהוד אולמרט, ומינה את פרופ' יעקב נאמן לעמוד בראש ועד ועדה. הניסיון לא הניב דבר. כשנאמן התמנה לשר המשפטים בממשלת נתניהו, הוועדה התפוררה.

רובינשטיין: "הממשלה, וזה לא חרש, עוסקת בכיובי שריפות. ברחוף ולא בחשוב. 80 אחוז מזמנו מקדיש ראש ממשלה להישרדות, לתחזוק ולשימור הממשלה, למניעת התפוררות של הקואליציה. וכל זה, אני חוזר ומדגיש, כשדוכר בנושא קיומי".

המצב הקיים, קובעים מחברי המתווה פה אחד, לוקה בשורה של כשלים: הטיפול בפליטים מבוסס על נהלים זמניים, ללא נהל מחייב, והוא נמשך תקופה ארוכה ובלתי סבירה, בדרך כלל שלוש שנים. בהיעדר אסטרטגיה ברורה, ישראל גם אינה נוקטת בגבולות צעדים ייעודיים למאבק בהגירה הבלתי חוקית, שאינם חלק מהפעילות הביטחונית. אבינרי: "בכל מקרה, אנחנו לא חושבים שנכון להשאיר את הטיפול בפליטים האומללים בידי פקידים ושוטרים בדרג המיידית, הנמוך ביותר. ישראל וקוקה למדיניות ערכית, מוסרית, שלוקחת בחשבון את ההשלכות של התופעה על מצבה הביטחוני, הכלכלי והתרבותי, ולמנגנון שישם זאת".

גביזון: "אנחנו לא אוהבים לחשוב שבשמנו, לצורך האינטרסים שלנו, עושים דברים כל כך קשים. משטרת ההגירה עושה משהו שחייבים לעשות, אף כי חלק מה שוטרים פועלים לעיתים באופן חסר דגישות וקשה, שקל לצאת נגדו. לפעמים, בעיקר כשאני שומעת אותם מתראיינים ומסבירים, אין תחושה שמדובר באוכפי חוק, אלא באנשים שתאבים לעשות את זה".

"שוטרים מרברים לפעמים בלשון של 'טיהור' ושל 'נייקי', ביטויים שאנחנו היינו הקורבנות שלהם, ואנחנו נבהלים לראות אותם בתוכנו. מוכרחים לקחת את זה בחשבון, להתמודד עם זה".

מה שהבינו באירופה

נייר העבודה המפורט, המנוסח היטב והמנומק, יצא לאור במסגרת מרכז מציל"ה – המרכז למחשבה ציונית, יהודית, ליברלית והומניסטית, והוא ראשון בסדרה של שלושה ניירות עבודה שאמורים להתפרסם במסגרת זו. הבא בתור ידון בחוק השכנות והשלישי יעסוק בזכות השי"בה. "שלושתם", אומרת פרופ' גביזון, המייסדת והנשיאה של מציל"ה, "אמורים לטפל בשאלה איך ייראה הרכב האוכלוסייה בישראל".

היכולת לשלוט על הרכב האוכלוסייה, קובעים השלושה, היא אינטרס אסטרטגי ארוך טווח של כל מדינה. "לפי המשפט הבינלאומי, הפרקטיקה וההיגיון שמאחורי המושג ריבונות אין לזר זכות להיכנס למדינה ולהישאר בה ללא אישור", אומרת גביזון, שייסדה ועמדה בעבר בראש האגודה לזכויות האזרח. "זה עומד בניגוד גמור לטענה שהגבולות צריכים להיות פתוחים. מדינה שמפקירה את החזית הזאת מסכנת את אזרחיה".

פרופ' אבינרי: "המצב הקיים בלתי נסבל. בניגוד למה שקורה בעולם, החוקים שמסדירים כניסה לישראל, חוץ מחוק השבות, נחקקו ב-1950. כיוון שכך, את התקנות קובעים פקידים משרד הפנים, ולעיתים רשיות כמו המש-

שפטים באוניברסיטת תל-אביב ונשיא המרכז הבינתחומי בהרצליה, והיום דיקן הפקולטה למשפטים שם, ופרופ' שלמה אבינרי, אף הוא חתן פרס ישראל (במדעי המדינה), דיקן הפקולטה למדעי החברה באוניברסיטה העברית ולשעבר מנכ"ל משרד החוץ.

אחת ההפתעות הגדולות שציפו להם היא הגילוי הקשה שלא רק שאין בישראל חוק הגירה, אין אפילו שום בסיס נתונים מהימן, וממילא אין נהלי עבודה מסודרים.

פרופ' רובינשטיין: "מדובר בכאוס מוחלט. אנשי משרד הפנים הופיעו בפני הוועדה ללא נתונים. שאלנו אותם כמה מהגרים יש בארץ, כמה מהם ללא אישורים, מה החתכים, גילאים, ארצות מוצא, מצב משפחתי – והם לא ידעו. הפנו אותנו לביטוח הלאומי. כשנציג הביטוח הלאומי הגיעו, הם החזירו אותנו למשרד הפנים".

ובכל זאת?

פרופ' אבינרי: "הנתונים שלנו מבוססים על אומדנים ממקורות שונים, אבל בואי נהיה רציוניים – אם המשטרה אומרת שיש 200,000 שהים בלתי חוקיים, אז אני הקטן שואל, מאיפה היא יודעת? הרי אם הם לא חוקיים, ועריין שהים כאן, סימן שהמשטרה לא יודעת".

"ואז מגיעות ההערכות. מי שרוצה להלך אימים מציג מספרים גדולים, ומי שרוצה לגמר את הבעיה עושה ההפך. אחת ההמלצות שלנו, על כן, היא להקים רשות אחת, שתטפל בכל הרברים האלה: גם תאסוף ותנתח את הנתונים וגם תתווה את מדיניות הטיפול".

פרופ' רובינשטיין: "אני אספר כאן משהו שלא ייאמן. ניסיתי לשאוב מידע בנושא מבעל תפקיד בכיר ביותר. אני מבטיח לך, הוא אמר לי, 'שבכל יום נתון יש מיליון שהים בלתי חוקיים בישראל'. אמרתי לו, 'על מה אתה מדבר?' והוא החל למנות אותם, כולל כמה מגיעים ממצרים, כמה מיירדן, כמה מארצות אחרות".

החורים בגבינה השווייצרית, קורא לזה אבינרי: "לא הצלחנו לקבל נתונים מהימנים אפילו על מספר הברואים נגנב שנישאו לנשים המרצועה והגרה והביאו אותן לארץ. הפערים בין המספרים שקיבלנו מהגורמים השונים היו עד פי עשרה".

מה שעושים בשמנו

ליאב אורגר, המסיים עכשיו דוקטורט בהרווארד, היה שותף לגיבוש נייר העמדה. "העובדה שנכון לרגע זה, אחרי שנה של עבודה", הוא אומר, "לא הצלחנו למצוא אפילו אדם אחד שידע כמה מהגרים יש כאן, כמה מהם בעלי משפחה, כמה מהם פליטים וכאיהו סטטוס, לא מאפשרת גם לבצע חיתוכים שהם קריטיים לגיבוש מדיניות. למשל: מה התרומה של המהגרים לכלכלה? מה העלות שלהם במונחים של רווחה? מה המעורבות שלהם באירועי פשיעה? ואפילו בשאלה שמטרידה מאוד את גורמי הביטחון: כמה מההגרי המשפחה הפלסטינים מעורבים בטרור".

וכך, מתוך כליל הנתונים ומסך הערפל, חלקו מכון וחלקו תוצאה של ניהול רשלני, נאלצה הוועדה לחתור את דרכה אל המסקנות, ומהן אל ההמלצות, ולנסח, לא כהצעת חוק, עקרונות לגיבוש מדיניות הגירה שתענה כראוי על צורכי המדינה.

שתי ועדות בנושא הגירה יזמה ממשלת ישראל בשנים האחרונות. הראשונה הוקמה ביוני 2005 על ידי שר הפנים אופיר פינס ושרת המשפטים ציפי לבני. בראש הוועדה עמד פרופ' רובינשטיין, וחבריה היו פרופ' אבינרי והפרופסורים למשפטים רות לפידות, אריאל בנדור ויפה זילברשץ.

חמשת חברי הוועדה היו דיקנים נפיש

אירנה הייתה בת 23 כשהגיעה לארץ, בתחילת שנות התשעים, לטפל בג', חולת אלצהיימר. עובדת זרה, חר' קית. שש שנים היא חיה בפתח תקווה, כשהיא מאריכה את אישורי השהייה שלה. כשג' נפטרה, אירנה עברה לגור עם פועל בניין מרומניה בדרום תל-אביב, מצאה עבודה במשק בית, ובתוך כך ילדה שני ילדים, היום בני שנתיים וחמש. מועמדים, יחר איתה, לגירוש. "אם לא מחר, אז בעוד שבוע, אם לא בעוד שבוע, אז בעוד חודש", בניסוח שלה, אם אכן תתקבל ההצעה החדשה שיזמו שרי הפנים, האוצר והמשפטים. על פי ההצעה יגורשו מהארץ, כבר כשבועות הקרובים, כ-200 משפחות עם ילדים. כל משפחה תקבל כ-3,000 שקלים כ"פיצויי עזיבה".

על ההפגנה שיזמו הארגונים החברתיים נגד מה שהם הגדירו כניסיון למחסוף של הממשלה, ביום רביעי האחרון, היא שמעה, אבל לא הלכה. "חבל על יום עבודה", אמרה, ובכלל, אחרי 12 שנים כאן היא יודעת ש"הכי טוב זה לשבת בשקט. לא לעשות רעש".

כאוס מוחלט

אירנה היא אחת מבין מאות אלפי המהגרים החיים כיום בישראל ללא אישור. כמה בדיוק? לאיש אין תשובה מהימנה. לפי האומדנים המקובלים, נכנסו לארץ בעשור האחרון 700 אלף מהגרים – לא כולל כל מי שהגיעו בחסות חוק השבות. כעשירית מאוכלוסיית המדינה. הנתון המדהים הזה כולל יותר מ-130 אלף מהגרי משפחה, רובם פלסטינים שנכנסו במסגרת איחוד משפחות, בין 250 ל-500 אלף עובדים זרים, שיותר ממחציתם, כנראה, נותרו בארץ ללא היתר חוקי, וכן 320 אלף עולים ממדינות חבר העמים שאינם יהודים, וש'חלקם הגדול נכנסו באופן חוקי למדינה, ותהליכי הקליטה שלהם דומים לאלה של עולים על פי חוק השבות. לכך צריך להוסיף כמה עשרות אלפי פליטים – מסודן, קונגו, חוף הש'נהב, ניגריה, גאנה, טורקיה, גרזיה, קולומביה, הפיליפינים, סרילנקה ועוד ועוד.

אם הנתונים הללו נכונים – ולא מן הנמנע שהם אף גבוהים יותר – היקף המועסקים הלא-מקומיים בישראל נע סביב 8.5%, והוא גבוה ב-2.5% מהמקובל בארצות המערב. למרות שהמספרים גואים והבעיה תופסת שוב ושוב את הכותרות, שלא במפתיע אין למדינת ישראל מדיניות רשמית וכוללת בנושא ההגירה לתוך תחומיה. ועדות מונו ונמוגו, אבל נכון להיום ההחלטות מתקבלות ברמת הדרג המבצע, ולא אצל מעצבי המדיניות.

על רקע זה יש חשיבות רבה במיוחד לנייר העמדה, שהוא למעשה ספר, שפירסמו אתמול שלושה פרופסורים בעלי שם בינלאומי – שלמה אבינרי, אמנון רובינשטיין ורות גביזון, המציג את חומרת הבעיה וגם מציע ררכים להתמודדות שיטתית ומערכתית איתה. ישראל היא הרמוי קרטיה היחידה בעולם המערבי ללא מדיניות הגירה, אומרים מחברי "מתווה שון, למרות ששיעור המהגרים שקלטה בעשור האחרון, שלא על פי חוק השבות, הוא ככל הנראה הגבוה בעולם.

את הצוות ריכזה פרופ' גביזון – ממכירי המשפטים בארץ, מרצה באוניברסיטה העברית ופרופסור אורח באוניברסיטת ייל, חברת ועדת וינוגרד לחקירת הכשלים במלחמת לבנון הש'נייה, שהייתה גם מועמדת לבית המש'פט העליון ונפטלה "כי יש לה אג'נדה". לצידה פעלו, כאמור, פרופ' אמנון רובינשטיין, חתן פרס ישראל לחקר המשפט, לשעבר שר החינוך, דיקן הפקולטה למי

פרופ' אבינרי: "אנחנו מציעים לפתוח מסלול התאזרחות, שבו ילמדו עברית וקצת היסטוריה. המדינה הזאת צריכה להיות ביתם. אסור להשאיר אותם מנותקים מהחברה"

פרופ' גביזון: "כלל מקובל במשפט הבינלאומי אומר שכשהתותחים רועמים - הגבולות נסגרים. אין אך מדינה שפתחה במאה ה-20 את גבולותיה או איפשרה מעבר בעת מלחמה"

15.03x35.38	33	עמוד 10	המוסף לשבת	ידיעות אחרונות -	11/09/2009	19459149-2
המרכז הבינתחומי הרצליה מרכז בינתחומי הרצליה מכלל - 84260						

**פרופ' גביזון:
"לילדים שנולדו
וחיו פה מעל
עשר שנים אנחנו
מציעים לתת
זכויות, אבל
הוריהם יאלצו
לבחור: להשאיר
את הילדים
בלעדיהם או לקחת
אותם איתם"**

חלק לא מבוטל ממדיניות המערב. אחת הדוגמאות המתבקשות בהקשר זה נוגעת לפרופ' פים פור' טוין, אחד ממנהיגי הקהילה ההומוסקסואלית בהולנד, שהקים לקראת הבחירות ב־2002 מפלגה שהובילה קו קשוח במה שנוגע למדיניות הגירה. אוכלוסייה מוסלמית פנא־טית, טען פורטוין, תפגע בזכותו, כהומוסקסואל, לממש את בחירתו. פורטוין נרצח שבוע לפני הבחירות בירי איש שמאל, אך המפלגה שבי ראשה עמד הפכה לשנייה בגודלה בפרלמנט. בין התיקים שהיא קיבלה: משרד הגירה.

פרופ' אבינרי: "הייתי בהולנד לפני כשנתיים, בריוק כשהתפרסם שם סקר דעת קהל שברק מי ההולנדי החשוב ביותר בכל הזמנים. התוצאות היו מדהימות. התברר שזה לא רמברנדט, לא ואן גוך, לא שפינוזה – אלא פים פור' טוין, האיש שהניח את הדילמה על שולחנם של ההולנדים". אורגד: "הולנד הציגה לעולם לפני כשלוש שנים קונ' ספט חדש של דיני הגירה – מי שרוצה להגר אלינו חייב להסכים עם הערכים הליברליים והדמוקרטיים שלנו. הוא צריך ללכת לשגרירות הולנד עוד במדינת המוצא, ללמוד את השפה, לקחת קורסי שילוב ולעבור שתי בחינות: אחת בשפה השנייה שתלמד אם הוא מקבל את הערכים ההולנדיים. מראים לו, בין השאר, סרט שבו מצולמים נודיסטים על החוף, נשים עירומות משתזפות בפארק, או משהו דומה, והומוסקסואלים מתנשקים זה עם זה. הוא צריך לדאוג ולח' תום שכל זה מקובל עליו כחוויה רשמית עם ממשלת הולנד. "והחווים האלה, שהולנד הביאה לעולם לפני כשלוש שנים, נהוגים כבר ברוב המדינות באירופה: באוסטריה, בדנמרק, בגרמניה, בצרפת".

"את רוצה לדעת למה הולנד עשתה את זה?" שואלת גביזון: "כי באמסטרדם ובהאג, בכיתות א', למעלה מ-50% מהתלמידים הם מוסלמים".

לאטום את הגבולות

"אם הייתי צריך לתמצת את המלצות הרו"ח הארוך שלנו", אומר רובינשטיין, "הייתי משתמש בארבע מילים שליאב אורגד הצייע: 'קשה בחוץ, רך בפנים'. כלומר: צריך להיות קשה להיכנס לישראל, אבל ברגע שנכנסים, ומתקבלים, זכויות האדם חייבות להיות שוות לגמרי – ולא כפי שאנחנו נוהגים היום. אז גם משטרת הגירה מיותרת". גביזון: "היא לא מיותרת. צריך לסגור את השמיים, לא טום את הגבולות ולטפל במי שנשאר".

הלבנה חד-פעמית?
"לא. קודם כל צריך לקבוע מדיניות, ולהחליט שמהיום והלאה אנחנו אוכפים אותה".
גם אם החוק הזה ייבנס מחר לתוקפו, אנשים יברחו את הגבול.
"יכול להיות, אבל הנלתי חוקים לא יקבלו לגיטימ"

טרה או השב"כ. בחלקו, התקנות הללו מן הסתם לא חוקיות. "התוצאה היא טיפול שרירותי וברוט" לי כמהגרים מצד אחד, ושיח פרוכניציאלי מתחסד, שנשען על בורות, מצד שני. אנחנו לא צריכים לקבל כל מה שמדינות אחרות עושות, אבל בהחלט יש מה ללמוד ממדינות דמוקרטיות כמו הולנד, דנמרק, צרפת, אנגליה, ששינו את חוקי ההגירה שלהן בעשור האחרון".

אחד הנושאים היותר רגישים שכפר העמדה עוסק בו הוא הפליטים. ב־1998 הגישו 106 אנשים בקשה למקלט פוליטי בישראל. ב־2008 כבר הגיע מספר הביקשות ל־7,681. כמעט פי 80. ההערכות המקצועיות אומרות שהמספר יכול להגיע גם ל־70 אלף בעור עשור (באירופה, לדוגמה, הוא גדל מ־440 אלף בשנת 2000

לכשני מיליון ב־2004), בלי קשר למספרם העצום של מחפשי מקלט כלכלי, מהגרי העבודה שזורמים לישראל מתאילנד, הפיליפינים, הודו, סין, מארצות רבות באפריקה, טורקיה, רומניה, פולין, רוסיה, אוקראינה, גרוזיה, ברזיל, ארגנטינה, מצרים, ירדן... מאיפה לא.

אורגד: "הגבול הדרומי של ישראל הוא נקודת מפגש ייחודית בין אסיה לאפריקה. חלק לא מבוטל מאלה שחוצים את הגבול אינם פליטים, אלא אנשים שמחפשים לשפר את איכות חייהם. גם המערב מתמודד עם התופעה הזו, רק ששם אפשר לראות, למשל, כיצד איטליה וספרד מתמודדות עם סירות המהגרים: מחזירות אותם מיד לארצות מוצאם.

"אצלנו לא צריך לחצות ים, רק כמה דיונות בסיני (וגם דרך נתב"ג). הבעיה היא שהמדינה לא החליטה מה היא עושה איתם, ומשאירה לרשויות האכיפה, שאין להן מיומנות לכך, לטפל באנשים מסכנים, להתמודד עם סירות פורעניות, לב, שיום אחר כך מופצים בעיתונות המקומית ומצולמים בעולם".

הגירה מבוקדת, אומרים כל הארבעה, יכולה להיות אמצעי לחיזוק מדינה. הבעיה מתעוררת כשההגירה אינה מבוקרת.

גביזון: "גרמניה, למשל, נצמדה לחוק הבינלאומי, הקובע שאסור למדינה להחזיר מבקש מקלט למקום שמסוכן לו. עם זאת, כיוון שכל גבולותיה היבשתיים הם עם מדינות שאין בהן סכנה, גרמניה אינה מוכנה לקבל פליט שהבריח את הגבול ללא אישור. ניסית לעבור מצרפת, תישאר בצרפת.

"יותר מזה: עד לפני כמה שנים ניתן היה לחצות את הגבול בין ארצות הברית לקנדה עם רישיון נהיגה כלנדר. בגלל בעיות ההגירה, גם הביטחוניות וגם הכלכליות, היום צריך פספורט, צריך להסביר מאיפה אתה בא ולאן אתה הולך, ולמה אתה חוצה את הגבול. ומרובר, להזכירכם, כמדינות ענקיות".

ב־1975, עולה מתוך החוברת, היו כרחבי העולם כולו 75 מיליון מהגרים, שעזבו את מולדתם בחיפוש אחר חיים טובים יותר. ב־2005 המספר כבר הגיע ל־191 מיליון, והתחזית מלמדת שכמות המהגרים גדלה כל הזמן והיא מהווה איום דמוגרפי, תרבותי וחברתי על

19459210.1	11/09/2009	ידיעות אחרונות - המוסף לשבת	עמוד 10	34	26.93x35.19
המרכז הבינתחומי הרצליה מרכז בינתחומי הרצליה מכלל - 84260					

תושבים זרים מיבשות שונות (למצולמים אין קשר לכתבה). שיעור המהגרים שקלטה ישראל בעשור האחרון הוא כנראה הגבוה בעולם | צילומים: אביגיל עוזי

זכות של פליטי דארפור להגדרה עצמית במדינת ישראל. זה יכול להישמע הזוי, אבל זה עלול לקרות לנו מחר בבוקר. מוכרחים לנהוג בעניין הזה בסוף מעשה במחשבה תחילה".

ברור שיתקפו אותנו

אני מעריך, אומר פרופ' אבינרי, שאת הביקורת נקבל מימין ומשמאל. זה מטריד אתכם, אני שואלת. לא, הם אמרים. הצעה לסדר תמיד מזמינה מתנגדים, ומשני הצדדים. על פי רובינשטיין המתווה "מתון מאור יחסית למה שקורה היום באירופה, אבל ככל מקרה, כל הצעה בתחום ההגירה תמיד תותקף. תמיד יהיו לא מרוצים". אבינרי: "חלק מהביקורת אני מקבל מראש. הבעיה היא שחלק אחר יתבסס על טענות של פוליטיקלי קורקט, וחלק מההתקפות יתבססו על כוונות. עם זה, אני חושב, יהיה לי קשה. יתקיפו אותנו כי אנחנו בכל זאת מאפשרים הגירת נישואים ערבית, ומצר שני יתקיפו אותנו בשם עקרונות אוניברסליים, שלא קיימים היום בשום מדינה אירופית". גביון: "אותי מסקרן אם אחת מחזיתות הדין שיתפתח תעסוק בלגיטימיות של שימוש במדיניות הגירה כלפי לא יהודים, תוך הישענות על הדוכ היהודי והאופי היהודי של המדינה, כי זה נושא שבישראל מעורר בדרך כלל הרבה תגובות". אבינרי: "מי שרוצה מדינה דו-לאומית יתנגד למתווה, והוא ממילא גם מתנגד לחוק השבות. דק שישראל לא תותגר על חוק השבות. ההצעות להחיל חוק הגירה שווה לכולם, יהודים ולא יהודים, נשמעות יפה, אבל המטרה ברורה: למסמס את הייחוד של חוק השבות". גביון: "אלה קבוצות, עם כל הכבוד, שוליות בחברה הישראלית: חבורות פוסט-ציוניות וחלק מהמנהיגות של המפלגות הערביות".

אבינרי: "מי שלא יתקפו אותנו במאמרי הגות, אלא יפעילו לחצים על ועדות, על ממשלות, על משרד דים, יהיו אותם המאכערים, המתעשרים מהספסור ככוח העבודה הול הזה, שיוצרים בעיה לאנשים האלה". אורגד: "השיתוף המוגרפי שעולה מחוקי ההגירה לא ייחודי לישראל, והוא מעסיק את כל העולם המערבי. הרוגמה הטובה ביותר היא הכותרת 'הפצצה הרמוגרפית', שנתן הדיילי טלגרף באנגליה לפני כשלושה שבועות לכתבה שעסקה בגידול האינטנסיבי של האוכלוסייה המוסלמית באירופה. "מה שמיוחד לישראל הוא שהיחיד הזה תמיד מוצמד לבעיה הפלסטית. כאילו זה לב העניין. ולא כך הוא. הנייר שלנו מציע תשובה לשאלה: איך החברה הישראלית רוצה לראות את עצמה בעוד 20 שנה. חוק האזרחות והכניסה לישראל, המקשה

ציה. לא החרשים ולא הוותיקים. כהריג האחר: ילדים שנו לרו פה וחיו פה מעל עשר שנים. להם אנחנו מציעים לתת זכויות עצמאיות".

ומה עם הוריהם?
"ההורים לא יכולים להישאר. הם יאלצו לבחור: לה שאיר פה את הילדים או לקחת אותם איתם".
ומה תעשי עם הילדים האלה? מי יגדל אותם?
"הם לא ישאירו אותם. הורים לא משאירים ילדים".
אבינרי: "כמצב הקיים אין פתרון חוקי לרבנים האלה. האנשים נופלים בין הכיסאות. זה מתווה, ולא הצעת חוק, לא במקרה: אנחנו לא צריכים לספק את התשובות הקשות לכל הבעיות הקשות. אנחנו צריכים להבהיר שיש בעיה, ובכך שהציבור ידון בנושא".
טרחתם על המתווה. זה אולי לא נוח, אבל מה התשובה שלכם?

גביון: "אנחנו מציעים לפתוח מסלול התאורחות לשהים ארוכי טווח באופן חוקי. זה דבר שלא קיים היום. ואם אתה יושב פה עשר שנים, גם אתה וגם הילדים שלך יכולים להישאר. אם אתה יושב כאן פחות מעשר שנים, אני אגיד לך: ארוני, אנחנו נורא מצטערים, אבל איננו יכולים לאפשר לך להישאר".
אורגד: "באוסטרליה אימצו הסדר שהתחיל רווקא בסיני גפור. אישה שרוצה להגיע לאוסטרליה על מנת לעבור מתחייבת בכתב שלא תיכנס להריון במהלך שהותה, ואם היא כן תיכנס להריון, היא מתחייבת בשמה ובשם הילד, שיעוד לא נולד, שהיא מוותרת על כל זכות משפטית הנובעת מעצם הלידה שם".

אבינרי: "אנחנו יוצאים מתוך הנחה שיש פה אנשים שלא יעזבו את הארץ, ואנחנו מציעים לפתוח להם מסלול התאורחות. אנחנו רוצים גם לאפשר להם ללמוד עברית, ללמוד קצת היסטוריה. המדינה הזאת צריכה להיות ביתם. אחרי עשר שנים אמנם, אבל לא להשאיר אותם במצב שבו הם מצויים ברחוב לוינסקי בתל-אביב, מנותקים לחלוטין מהחברה הישראלית".
גביון: "ובו זמנית אנחנו אומרים למדינה - קחי בחשבון שאם אחוז הורים האפריקאים והפיליפינים יגדל מאוד, צפויות בעיות לא פשוטות על רקע אתני-תרבותי. היום אנחנו לא מרגישים אותם, אבל כשהמספרים יהיו יותר גדולים, והגורם כחות שלהם תהיה חוקית, האופי התרבותי ישתנה. יש בתי ספר שמתקשים להתמודד עם שונות וזרות, ראו המקרה בפתח-תק"ו, וואו אומרים להם, אתם גוענים. אלו בעיות אמיתיות, שקיימות בכל מדינה בין קבוצות לאומיות שונות עם תרבות שונה. אנחנו מתנדבים ליצור פה מיקרוקוסמוס רב-קולותי, אבל יש לנו המון בעיות משלנו, ואין שום סיבה שבחוסר אחריות נוסף עליהן".

"אני לא יכולה לשכח, אם מדברים על אנקרוטות, את הפליט מדארפור, שרואין אחרי שאולמרט אמר שנקבל 600 מהם. הוא היה מאושר, ואמר: ועכשיו ניאבק להכרה

מאוד על ערביי ישראל שנישאו לפלסטיניות להביאן לארץ, ממתין להכרעה בג"ץ על עצם חוקיותו, אבל צריך, בין כל המקרים הפרטניים קורעי הלב, להבין את העיקרון. "העיקרון הוא שיש פה סכסוך, יש מצב מלחמה, או עיימות מוזין, וכלל מקובל במשפט הבינלאומי הוא שכשהתור תחים רועמים - הגבולות נסגרים. אין אף מדינה שפתחה כמאה ה-20 את גבולותיה או איפשרה מעבר כעת מלחמה. גם ללא סכסוך מוזין, ארצות-הברית סגרה את הגבול עם מקסיקו בשנות ה-70. כנ"ל עם קובה. בעקבות עליית חר-מייני לשלטון בטהרן, נאסרה לחלוטין הגירת נישואים של איראנים לארצות-הברית".

ומי ידחף?

אתמול, יום חמישי, הוגש המסמך לנשיא שמעון פרס. מה המהלך הבא? איך מתרגמים את החוברת לפרקטיקה? רובינשטיין: "על זה תענה הבוסית שלנו". אבינרי: "האסטרטגית שלנו".
גביון: "המטרה שלנו היא למנוע את המשך המצב שאנחנו מתארים כאן. ממש למנוע אותו. לא לתת לכוחות שער עכשיו תמיד העלו את הנושא הזה על הכנסת להמשיך לפעול".
ואיך תעשו את זה?
גביון: "קודם כל אנחנו רוצים לפתוח את הנושא לדין ציבורי. אחד כך להביא אותו בפני מקבלי ההחלטות".
אתם מדברים ישירות על הנושא הזה עם מישהו במערכת הפוליטית?
גביון: "התחלנו לדבר עם המטה לביטחון לאומי, וגם עם כמה גופים אחרים שאני לא רוצה בשלב הזה לציין".
בכל זאת, איזה פוג של גופים?
גביון: "יו"ר האופוזיציה ציפי לבני, למשל".
למה לא עם ראש הממשלה ישירות?
גביון: "נשמח להיפגש גם עם ראש הממשלה, ובמקביל היינו רוצים לדבר עם השרים המרכזיים, שרי הפנים, המי שפטים. הפגישה עם יו"ר האופוזיציה נשענת על התפיסה שלנו של האופוזיציה כממשלת צללים".
רובינשטיין: "שר המשפטים מאוד מאוד מתעניין בע"ב בורה שלנו. מאוד מתעניין בהמלצות".
עם לשכת ראש הממשלה יצרתם איזשהו קשר?
גביון: "אני רוצה להבהיר שמציל"ה, להבריל מארגוני זכויות אדם, לא מחפשת לתפוס קרדיטים וכותרות ולא לקבל פרסום בזכות רעיונות שהוא מעלה. הרבר היחיד שמעניין אותי הוא לשפר את המצב. אשמח לתת את הקרדיט לכל מי שירצה, אם המצב ישתנה. אז אנחנו כותבים את הנייר, והוא מאוד חשוב ככלי עבודה לאנשים שצריכים לעשות את העבודה".
כותבים וגם דוחפים?
"אנחנו נדחף את הנייר, אבל אני לא רוצה לעבוד מול מקבלי ההחלטות דרך התקשורת. זה מכניס אותם למגננה או למתקפה".
ואיך תדאגו שהמתווה שלכם לא יעלה אבק באחת המגירות?
"כן, גם זה יכול לקרות. נעשה כמיטב יכולתנו שזה לא יקרה".

צילום: עמית מנל

ליאב אורגד, יועץ לוועדה: "מי שרוצה להגר להולנד צריך לראות סרט עם נשים עירומות משתזפות בפארק, והומואים מתנשקים, ולחתום בחוזה עם הממשלה שזה מקובל עליו"

פרופ' רובינשטיין: "הממשלה עוסקת בדחוף ולא בחשוב. 80 אחוז מזמנו מקדיש ראש הממשלה להישרדות, לתחזוק הממשלה ולשימור הקואליציה. אבל פה מדובר בנושא קיומי"